

AI DAI

Munchenas Šeštadienis, 1946.IV.13 d. /III metai/ Nr.86/123/

TIESA APIE RUSIJOS POLITIKĄ
/Continental Daily Mail, Alastair Forbes/

Net rusų vaikai, kurie neatmena 1939-1940 metų priešbritiškos propagandos, skubotai turi mokytis, kad dabar, vietoje Hitlerio ir Gėringo, prieš jų duris stovi didieji piktieji vilkai - Churchillis ir Bevinas. Stalino šodniuose skamba senai pažįstama meliošija, kuri prašityje dažnai buvo kartojama kitų lūpomis ir kita kalba. Jo skundimasis kitais išduoda savo kėslus. Savo argumentais, kuriuos jis kartoja, išduoda toli siekiantį karinį pasirengimą ir agresyvią politiką, kuri graso taikos pagrindams.

Mes girdime šaukiant, kad Iranas planuojamas Rusijos užpuolimo. Iranas kaltinamas bendradarbiaves su Vokietija iki 1941 m. birželio 22 d. ir kasdien tiekęs Vokietijai, kas jai buvo reikalinga, kad išvengtų britų blokadą. Iš tikrųjų Anglija niekuomet neklausė kokios reikmės vokiečiams turėjo vokiečių sovietų santykiai, kai Anglija viena kovojo. Stalinas ir jo draugai kaltina Churchillį, kad jis noris karą ir ieškos progos pulti Rusijai. Betgi joks kitas valstybės vyras taip karštai netroško taikos kaip Churchillis. Kokią agresiją Churchillis įvykdė nuo 1939 m. rugsėjo mėn.? Tai buvo ne ponas Churchillis, kuris 1939 m. užpuolė Lenkiją ir Suomiją, o 1940 m. - Estiją, Latviją ir Lietuvą. Tai nebuvo ponas Churchillis, kuris aneksavo pusę Europos ir vis dar nėra patenkintas. Churchillis ir šiaudien kalba taip, kaip kalbėjo 1939 m. rugpiūčio mėn. Tada jis pasakė: „Mes turime bandyti ateityje rasti tokią sistemą žmonių santykiams tvarkyti, kuri padarytų galą baisiam netikrumui, kuri leistų pasaulio dirbančioms ir kuriančioms jėgoms tęsti darbą, kuri nepadarytų žmonių priklausomos nuo vieno

asmens dorybės, kaprizų ar bėdievybės“. Jis kalba Stalinui taip, kaip Rooseveltas kalbėjo Hitleriui 1939 metais. Jie pakartotinai tvirtino, kad jie ir jų tautos karą nenori. Hitleris atsakė: „Aš turiu didelę tautą, kurią bandysiu padaryti didelę ir laimingą. Aš turiu pakankamą pagrindą siekti taikos“. Hitleris kartojo, kad dėl to esanti kalta tik Anglija, kad tik tuo atveju jis pakeistų savo nusistatymą kovoti, jei Anglija pakeistų savo britišką politiką. Kašandien sako Rusija? Diena ir naktį staugia sovietų radijas: „Dabar sovietai užimti milžiniškais atstatymo uždaviniais, uždaviniais, kurie sustiprins karinį pajėgumą“. „Dabartinė britų užsienio politika prieštaraujanti demokratinei /t.y. komunistinei/ tautos dvasiai“. „Mes nepakešime nė mažiausio pasirengimo mūsų sienoms užpulti!“

Taip sovietams šukaujant, pats laikas yra britams ir amerikiečiams suprasti, kad raminiamosi politika nebenaudinga. Tai, kas čia pasakyta, negali pakeisti sovietų politikos. Svarbu yra pasakyti teisybę apie sovietų santykius su Anglija, kaimyniniais kraštais ir visu pasauliu. Pilnatų santykių aprašyme reikėtų paskelbti bendroje anglių-amerikiečių baltoje knygoje, kad visa tai išgirstų viešojo nuomonė. Jei visuomenė gerai informuojama, tai lengviau esti vyriausybėms daryti reikalingus žygius ir atitinkamai veikti.

Prieš keletą dienų „Izvestijos“ paskelbė straipsnį, kuriame sakoma: Churchillio iškalbingumas neturėtų be reikalo įtraukti žmonių į vargą. Pirmiausia Anglija nenori kariauti, nes ji jau nebėra Churchillio žemė“. Tai yra kvaila iš Rusijos pusės žemiau vėrėti Beviną Anglija.

TURKIJOS PARTIJŲ IR PABŪTIS

Turkija ne viena karto yra buvusi tautų interesų centre. Trumanas savo balandžio 6 dienos kalboje taip pat paminėjo Turkijos ūkinę ir karinę reikšmę. Ten gyvenančios tautos nėra tiek pajėgios, kad pačios galėtų apsiginti. Trumanas mano, kad Sąjunginių tautų uždavinys yra garantuoti Artimųjų Rytų tautų saugumą. Tai sakydamas, Trumanas ypač turėjo galvoje Iraną. Turkijos pagrindinę reikšmę sudaro Dardanelai. Ginčijamasi dėl pravažavimo teisės. Balandžio pradžioje nuo 1930 metų pirmieji amerikiečių karo laivai pravažiavo Dardanelus. Kovos laivas „Missouri“ parvežė Turkijos pasiuntinio Ertegün kūną. Tuo būdu amerikiečiai ypač pabrėžė Turkijos politinę reikšmę. Rusija reikalauja 1923 metų Dardanelų sutarties revizijos. Ši sutartis Turkijai buvo garantavusi netrukdantį Dardanelų nuosavybę. 1936 m. ši sutartis buvo pakeista ta prasme, kad Rusijos, Bulgarijos ir Rumunijos laivams buvo leista laisvai praplaukti pro Dardanelus. Karo laivai karo metu pro Dardanelus negalėjo praplaukti. JAV vyriausybė 1945 m. lapkričio 7 d. pasiuntė note Turkijai, reikalaujama teisės laisvai visiems laivams, net ir karo metu, praplaukti pro Dardanelus. Rusija reikalauja iš Turkijos grąžinti Ardahaną, Farsą, Artviną ir Olti sritis, kurios nuo 1918 m. atiteko Turkijai. Taigi Rusija dabar jau reikalauja ir grynai turkiškų sričių. Iš viso šiose srityse gyvena 50.000 gruzinų pabėgėlių ir 1.750.000 turkų. Kalbama apie slapta Višinskio susitikimą su turkų užsienių reikalų ministru Taka, kuris sutikęs Farsą ir Ardahaną sritis atiduoti rusams, jeigu jie atsisakytų nuo reikalaujamų teisių į Dardanelus ir į gruzinų sritį. Paskutinius įvykius Irane Turkija labai atidžiai stebėjo. Turkija nuo 1939 m. yra pasirašiusi su Anglija ir Prancūzija 15 metų karinę sutartį, o nuo 1941 m. su sovietais – nepuolimo pakta. Didžiųjų jėgų grėsmės dėl itekos Artimuosiuose Rytuose dar nėra baigtos. Ypač pabrėžtinai Rusijos pastangos per Balkanus ir Dardanelus prasiveržti pirmyn. Rusija reikalauja vieno uosto Dodekaneso salose ir patikėtinio teisių į Italijos Libiją ir Eritrėją.

MAISTO KRIZIŲ SUŠVELNINANTI

Vašingtonas. Ketvirtadienio vakarą Trumanas pareiškė, kad po 3 mėnesių maisto krizė sušvelnėsianti ir patys didieji sunkumai busio nugalėti. Tam tikėti duoda pagrindą lietūs Indijoje. Amerikos kviečių derlius numatomas geras. Prancūzijoje šiais metais laukiama geriausio kviečių derliaus per paskutinius 10 metų. Fiti specialistai nėra taip optimistiškai nusiteikę. Lehmanas sako, kad maisto trūkumas bus jaučiamas ir po trijų mėnesių. UNRRA daug maisto turės teikti Austrijai ir Jugoslavijai.

Leonas Plumas ketvirtadienį atvyko į Naujorką tartis dėl paskolos ir pagalbos Prancūzijai.

ST ORGANIZACIJOJE SUKIRIASI NUKONTINIS D. L. PABŪGELIŲ SAVOKOS

Londonas /UP/. ST Organizacijos specialus pabėgėlių ir išvietovintų asmenų komitetas susidūrė su pirmuoju sunkesniu klausimu: kaip sutartinai apibrėžti „pabėgėlius“ ir „išvietovinto asmens“ sąvokas.

Jaučiamas žymus nuomonių skirtumas komiteto narių tarpe dėl klausimo, kurie asmenys pavodami STO globaliai.

Didž. Britanija siūlo pabėgėlių vadinti asmenį, kuris paliko savo šalį dėl persekiojimo baimės arba dėl to, kad jis yra priešingas valdančiam režimui, arba kuris nebeglobojamas savo krašto vyriausybės, arba kuriam buvo atimta pilietybės teisė.

Prancūzija siūlo teisėtiems pabėgėliams, kurie yra be pilietybės arba kuriems negarantuoja apsaugos jų šalies vyriausybė, leisti naudotis tarptautine teisine padėtimi toje šalyje, kurioje jie gyvena.

Manoma, kad rusai stengsis pabėgėlius savoka kiek galint imti siauriausia prasme.

Pagal ST Organizacijos Ekonominio-Socialinio Reikalų Tarybos priimtus principus pabėgėliai ir išvietovinti asmenys, kurie galutinai atsisako grįžti į savo kilimo kraštus, „neturi būti verčiami grįžti“.

Komiteto pirmiausias uždavinys bus nustatyti bendra skaičių pabėgėlių, kurie pereina komiteto kompetencijon, kiek iš jų bus galima gražinti į jų kilimo kraštus ir kiek teks apgyvendinti kur nors kitur.

Taip pat dar nesusitarta dėl metodų, kaip užkirsti kelią karo nusikaltėliams, Fvislingams ir priešui dirbusiems asmenims prisidengti pabėgėlių ar išvietovintų asmenų vardu ir pasinaudoti STO organizacijos parama.

Komitetas taip pat stengsis gauti užtikrinimų iš tų šalių, kurios gali išileisti emigrantus, kokių apytikrų skaičių jos sutiks išileisti.

INFLIACIJA VENGRIJOJE

Budapeštas /AP/. Vengrijoje yra tokia infliacija, jog piliečiai savo valiutos visai nebenaudoja. Jie geriau rizikuoja sėsti į kėlėjimą iki gyvos galvos, bet vis tiek naudoja prekyboje Amerikos doleriais.

Budapešte pengas dar šiaip taip imamas, bet provincijoje jau vyrauja, kaip viduramžiais, mainų prekyba.

Šiandien už dolerį mokama 25 mil. pengų. Kovo 22 d. doleris buvo vertas 10 mil. pengų. Vienas vengrų finansininkas pareiškė AP atstovui, kad birželio mėnesį vienas doleris, galimas daiktas, kaštuoja jau 100 mil. pengų.

Drabužio vidutinis pilietis beveik nebegali įpirkti, nes jis uždirba į mėnesį tik apie 1 dolerį. Maisto pirkimas taip pat yra didelė problema, pav., rugsėjo mėn. kiaušinis kaštavo 60 pengų, praėjusį mėn. 60.000 pengų, o šiaudien jau 350.000 pengų.

JAVALSTYRIŲ KARIUMENĖ IŠBANDYDŽIA NACIŲ RAKETINĖS BOMBAS

Vašingtonas /AP/. JAV alstybių kariuomenė jau baigė pasirengimus paleisti 25 skrendančias raketines bombas - V2. Bandymų tikslas surasti būdus Amerikoje pagaminti didesnės ir greitesnės raketinės bombos.

Pirmasis bandymas įvyks New-Mexico dykumoje, White Sand poligone. Kitos raketos bus paleidžiamos vėliau kas savaitę po

viena. Taip praneša Karo Departamentas.

Pasiekiamos didžiausios greičiai - 3,500 mylių į valandą - V2 raketos, kaip manoma, pasieksiančios didesnę aukštį, negu buvo pasiekę vokiečiai, karo metu bombarduodami Londoną, Antverpeną ir Liežę.

Lekiančios raketos bus stebimos radaro aparatais ir, manoma, tuo būdu gauti mokslinių duomenų apie šių raketų valdymą, mažinant jų greitį nuo 200 iki 80 mylių per valandą.

Gen. maj. Gladeon M. Barnes, kariuomenės ginklavimo departamente tyrimų ir patobulinimų tarnybos viršininkas, pareiškė, jog šie bandymai duos išėities tašką diriguojamų bombų gamyboje. Jis pridėjo, kad nuo čia mes galėsime pradėti ir sutaupysime daug laiko ir pinigų didesnėms ir greitesnėms raketinėms bomboms išvystyti.

Barnes tvirtina, kad nors vokiečiai 15 metų intensyviai dirbo iki pagamino V2, JAV alstybes dabar turi tų pačių žinių apie raketinius sviedinius.

Vokiečių raketinės bombos buvo gautos pačioje karo pabaigoje ir nuvežtos į JAV alstybes. Savanoriai vokiečių specialistai taip pat nuvyko į JAV toms raketoms sumontuoti.

TRUMPOS ŽINIOS

- Londonas. Gladijos ministrai netrukus atvyksta į Londoną. Re Indonezijos klausimo per pasitarimus bus paliesti ir Vokietijos klausimai. Pirmiausia numatoma aptarti Reino laivininkystės problemas ir atsistatymo klausimus.

- Atėnai. Sąjungininkų stebėtojai paskelbė pranešimą apie įvykusius Graikijos parlamento rinkimus. Jie tvirtina, kad rinkimai buvo demokratiški ir laisvi. Jei nebūtų rinkimų boikataavę, kairieji galėjo gauti apie 20 % balsų.

- Vašingtonas. Lenkijos delegatas Saugumo Taryboje Dr. Lange gavo savo vyriausybės instrukcijas Franco Ispanijos klausimui iškelti. Dr. Lange teigia, kad Franco Ispanijos klausimas nega-

li būti traktuojamas vidaus problema. Jis sudaras pasaulinė problema. Saugumo Taryba pirmadienį svarstys rusų, lenkų ir Iranu keliamuosius klausimus.

- Roma. Italijos socialistai savo 24-tame kongrese, Florencijoje, svarstys su komunistais susijungimo klausimą.

- Londonas. Churchillio paklaustas Attlee Dom. Rūmucse padarė pareiškimą pasaulinės mitybos klausimu. Churchillis paklausė, ar vyriausybė įves duonos normas Anglijoje? Attlee atsakė: Duona bus normuojama, jeigu JAV ta pati sutils padaryti. JAV, kaip žinoma, atsisakė nuo duonos normavimo. Fiekvienas kraštas savo maisto ištekliais turįs prisidėti prie maisto trūkumų sušvelninimo. Britų maitinimo ministras Smith, paklaustas, ar Anglija sumažintų riebalų normas, jei Amerika savo krašte pradėtų normuoti riebalus, atsakė: Dabar nustatytoji 28 gr. riebalų norma diena nebegali būti sumažinta. JAV riebalai nenormuojami.

- Londonas. Gerai informuoti slugsniai mano, kad Anglija ir Prancūzija Franco režimo klausima iškelsiančios užsienių reikalų ministrų konferencijoje Paryžiuje.

- Londonas. 19 sąjunginių tautų atstovai, susirinkę Londone, svarsto viešo milijono pabėgėlių klausimą. Šio komiteto pirmininku išrinktas anglas lo Neil. Komitetas svarsto, kas ateityje pabėgėlius turėtų globoti: sąjunginės tautos, specialiai tam sudaryta agentūra ar dabartinių globos organizacijų tam tikra kombinacija. Skubaus sprendimo reikalauja buv. lenkų užsienio armijos kariai ir pabėgėliai. Pirmiausia taip pat tenka nuspręsti pabaltiečių pabėgėlių likimą.

- Tokio. Japonijos vyriausybė pareikalavo tris karaliaus brolius ir 12 kitų japonų princų pasitraukti iš Aukštųjų Rūmų.

- Maskva. Vengrijos ministras pirmininkas atvyko į Maskvą pasitarti prieš įvykstančią tautos konferenciją.

- Paryžius. Prancūzijos sveikatos vice-ministras pareiškė,

kad per artimiausius 10 metų būsiančios sudarytos sąlygos 2 milijonams emigrantų įvažiuoti į Prancūziją. Jais galėtų būti rūpestingai ištirti italai, olandai, šveicarai ir kitų nustatytų kraštų piliečiai. Jau šiais metais galėtų įvažiuoti 30.000 asmenų.

- Roma. Pirmoji lenkų karių grupė, susidedanti iš 1000 asmenų, netrukus iš Neapolio laivu išvyks į Danciją.

- Frankfurtas. Nuo balandžio 14 d. amerikiečių zonoje įvedamos vasaros laikas. Visoje zonoje laikrodžiai pavartami 1 val. pirmyn.

- Paryžius. Prancūzijos parlamento užsienių reikalų komisija priėmė nutarimą, kuriuo netrukus turįs būti paskirtas ministras prancūzų okupuotai Vokietijos ir Austrijos zonai.

- Londonas. Britų Darbo Partija priėmė rezoliuciją, kuria kreipiasi į Sovietų vyriausybę, prašydama suteikti vokiečių socialdemokratams tokia organizacinės veiklos laisvę, kokia naudojasi komunistai.

- Vašingtonas. Taip pranešama, vokiečių mokslininkai Ispanijoje tyrinėja atominius ginklus. Lenkijos atstovas Langė Saugumo Tarybai įteiktame rašte kaltina Franco Ispaniją, kad vokiečių atomo tyrinėtojai ir agentai, radę prieglausa Ispanijoje, ten toliau dirba savo darbą.

- Laivas "Missouri" /AP/. Didžiausias Amerikos kovos laivas "Missouri" balandžio 10 d. įplaukė į Pirėjaus uostą, Graikijoje. Čia jį pasveikino britų karo laivai. "Missouri" iš Istambulo išplaukė balandžio 9 dieną. "Missouri" pasirodymas Turkijoje sukėlė didelį entuziazmą.

- Vašingtonas. STO laikinoji būstinė numatoma įrengti Lowlando, netoli nuo Naujorko. Iš Naujorko miesto centro tik 45 minutės kelio.

- Valdiniai slugsniai demontuoja gaudus, kurie skelbė, jog vokiečių mokslininkai Ispanijoje turį kažkokius tyrinėjimų įrengimus.

- Paryžius. Prancūzija Lenkijos pareiškima Saugumo Taryboje palaikysianti.